

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ivlii Et Avgvsti

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10261

De eadem, Sermo Andreae Hierosolymitani episcopi Cretæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77405)

ANDREÆ EPISCOPI CRETÆ HIEROSOLYMITANI, ORATIO DE TRANSFIGVRATIONE

Domini nostri Iesu Christi. Habetur in Simeone Metaphraste.

6. Augusti,
Cap. 1.

Christus verbum patris substantiale.

Matth. 17.

Gen. 3.

Cap. 2.
Festū Trāsfigurationis

Cap. 3.
Benignitatem Dei erga humanū gen⁹ nemo potest satis laudare.

VOTQVOT estis, quibus Verbi Dei exinanitione irrationalis vitæ velamen ablatum fuit, & à terra erectam habetis mentem, & quæ sunt suprâ, sentire didicistis à spiritu, agitè mihi credentes, qui vobis spiritalè verborum propono cõuiuium, & oratione in altum ad superiora eleuo, hodiè conscendam in sublimem montem Transfigurationis: syluestrem quidem vitam & tenebrosam exuètes, à superis autem omninò contextam vestem, & virtutum radijs per rationem omni ex parte decoratam, induètes. Nos itaque iam candidatos, & vita, & sermone, & puris ac sinceris cogitationibus à spiritu erectos, ipse quoque

Christus, qui est purum mysterium, qui est genitoris verbum substantiale, qui est genitoris verbum substantiale, qui est genitoris verbum substantiale, nos descendit è superis, & nostram, vt pauper, benignitate sua carnem suscepit: velit nos, inquam, cum ipso hanc facere ascensionem. Illum autem velle, ex eo patet, quòd cum electos suos Apostolos, vt sibi propinquiores & coniunctiores, secum assumptisset, ascendit in altum montem. Quid facturus, aut quid docturus? Valdè illustrem suæ diuinitatis gloriam & splendorem ostensurus. In quem pauò quidem antea à altiore mysterio, nunc verò apertius per suam transfigurationem, tranmutauit naturam illam, quæ audierat: Terra es, & in terram reuertèris.

Hoc ergò festum hodiè celebremus, naturæ Deificationem, in id quod est melius, mutationem: & ad ea, quæ sunt supra naturam, accessum & ascensum. Quomodo autem, & quam ratione? Eò quòd tam magna, & naturam vsque adeò excedens, ad nos processerit eius verbi gratia, quæ humanâ scilicet vincit rationem, quæ omnem mentem & humanam intelligentiam incomparabiliter transcendit, & ex certa & indemonstrabili mysterij traditione propriè facit, vt quod vngitur, illud ipsum sit, quod vngens & est, & nominatur: sola immobili differentia cõseruata mysterio propter eam, quæ confundi non potest, vnionem, secundum quam præstantioris naturæ victoria, vel (vt magis propriè dicam) inexplicabilis est Deificatio: hanc suâ verissimam præbens demonstrationem, nempe hypostaticam eorum, quæ conuenerunt, vnionem, quam admirabiliter & supernaturaliter cognoscimus esse factam, ex ipsa mysterij summa concretionem: Illa, inquam, concretionem, quæ ad nos attinet, & ea quæ inferius & propter nos fit, purissima verbi compositione, eiusque ad nostram substantiam deductione, & secunda generatione, quæ fuit ex Virgine matre sine patre. Vnde secundum veridicam & mysticâ Theologorum doctrinam, tanquam ex aliquo perenni fonte, per in finitum munificè gratiam synceræ Deificationis, ad nos magnum hoc procedit donum. Hoc admiratur Angeli, hoc glorificant Archangeli, hoc omnino supermundanorum intelligibilis ordo, qui pacitur immaterialiter, pro euidentissima & verissima Verbi in nos benignitatis significatione habuit. Cuius quidem benignitatis infinitum & immensum pelagus cum ordo ipse cõtemplatione non possit comprehendere, talem bonitatis incomprehensibilitatem initium constituit maioris cõtemplationis & ascensionis.

Hoc ipsi quoque nunc laudare quidem volumus, non possumus tamen pro dignitate. Quomodo enim? cum ad id omni ex parte perfectè laudandum ne Angeli quidem possint peruenire: qui primum contemplantur splendorem, & circa diuinitatem, vniuersarum rerum Dominam, choreas perpetuas ducunt: nedum terrenis vinculis alligati homines, (vt ait diuinus Ieremias) & quibus affert impedimentum caligo huius miseri, & humilis, & deorsum grauatis corporis, per quod ne obscuram quidem aliquam nobis licet imaginationem percipere beatorum, & quæ intelligentia comprehenduntur spectaculorum, dum terrenarum rerum affectibus mens nostra detinetur: quo fit, vt summum illud ac supremum appetendum bonum difficulter appetamus. Verum quoniam Deo gratum est id, quòd fit pro viribus, licet omninò necesse sit de his longè minus dicere, quam eorum dignitas postulat, propterea quòd verbis exprimi, & cõtemplatione comprehendere non potest mysteriū, id tamen

aggre

aggre di minimè est pertimescendum: nec id, quod omnem superat orationem, dubitandum est oratione honorare pro viribus. Non est enim rationi consentaneum, nec iustum. Nam hic quoque est scopus orationis, ostendere id, quod laudatur, omnem superare orationem. Quamobrem oratio suam ostendens imbecillitatem, cum eo comparata, quod celebrandum est, propositum assequetur: ita vt superata, meritò coronanda sit, cum rectè se gesserit, in quibus non vicerit.

Sed redeamus ad propositum, vel potiùs prompto & alacri animo in montem ascendamus. Aliquandiu tamen ad montis radices versantes, Verbi pulchritudinè, quæ est ante ascensum, admiremur: cum quidè liceat ijs, qui ita præparati ac proveci fuerint, vnà cum verbo ascendere, ea, quæ sunt maiora, cõsequi, nube illustrari, indè oculis hebetari, excedere ab ijs, quæ videntur, quæq; humana mente percipiuntur: præterea eo, quod modum excedit, lumine initiari in ijs, quæ superant hominè, (cum priùs scilicet fuerint expurgati ab omnibus materialibus) deinceps autem propter ea, quæ dicta sunt, illam quoque beatam, quæ è superis à patre profertur, vocem in excelsis audire: quæ quidem verè suo testimonio vnigenito tribuit diuinitatem, & nobis euidenter ostendit eius, qui est ante secula genitus, essentiam eandè esse cum eius, qui genuit, essentia. Vt ergò hoc fiat, agè quantum licet, mysteriorũ duce freti spiritu, consideremus ea, quæ vulgus non potest contemplari: quo quidem vel solo mens ea videt, quæ sensum superant: & per eum nos iucundè oblectemus ijs, quæ facta sunt in Domini transfiguratione. Mysticæ enim contemperationes (vt ego quidem existimo) eò spectant, & hic est scopus transfigurationis, & mysteriũ ipsum sic à nobis laudari conueniens est. Res enim postulat, vt nos intelligentes altitudinem eorum, quæ in ipso facta & dicta sunt, imitatione eius, qui fuit transfiguratus, cognitione efficaciorẽ atrahamus gratiam, quæ in nobis ipsis admirabile hoc & nouum mysterium operetur.

Cap. 4.

Scopus Domini transfigurationis.

Cap. 5.

Matth. 16.

Matth. 17.

Cap. 6.

Mar. 9.

Vnde in

Euangelis

quædam vi-

deatur dif-

ferentia.

Iohan. 21.

Cap. 7.

Quid ergò dicit Euangelium? Decet enim huius contemperationis, aut præclari conuiuij, aut nescio quomodo vocandum sit, quod propter gratiæ magnitudinem linguam vincit & cogitationem, hinc iacere fundamentum. Mathæus quidem narrat Dominum dixisse discipulis: Amen amen dico vobis, sunt quidam de hinc stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientẽ in Regno suo. Et post dies sex assumit Iesus Petrum, & Iacobum, & Iohannem fratrem eius, & ducit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius, sicut Sol: vestimenta autè eius facta sunt alba, sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias, cum eo loquentes. Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum: Domine, bonum est nos hinc esse: si vis, faciamus hinc tria tabernacula: tibi vnum, Moyse vnum, & Elia vnum. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. & ecce vox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui: ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valdè. Et accessit Iesus, & tetigit eos, dicens: Surgite, & nolite timere. Leuantes autem oculos suos, neminem viderunt nisi Iesum solum. Et descendit illis de monte præcepit Iesus, dicens: Nemini dixeritis visionem hanc, donec filius hominis à mortuis resurgat.

Porro autem Marcus quoque magna ex parte conuenit cum Mathæo, & verbis & sententijs cum illo congruens, & habens eodem spiritu inspiratam animam, mentemque informatam. Quod si paululum discrepare ab vno, vel à duobus visus fuerit, non propterea, nec illi vni, nec alijs contrarius est, vel repugnat. Aut enim alio modo, quod ad phrasim pertinet, (vt paucis de his disseram) res gestas verè illi narrauerunt: aut quæ ab hoc fortasse, vel ab illo Euangelista sunt prætermissa, vnus, aut plures tradentes, videntur dissentire: sicut nec omnes communiter eodem ordine, nec vllus separatim ex quatuor scripsit omnia, quæ in explicabili dispensatione in carne fecit Verbum, factum quidem caro, sed non desinens esse Deus: etsi vnum scopum, nempe veritatem ipsam, haberent omnes quatuor, & totum vi ac potentia per partem cõprehensim simul exponerent, vt sæpè accidit propter eloquiorum inter se spiritus cõsensionem & conuenientiam, & membrorum instar in vno corpore commissuram & compositionem, quæ habet continuationem in dissolubilem. Eorum autem, quæ dicuntur, veritati ferunt testimonium non ea solùm, quæ separatim apud ipsos, aut apud quosdam eorum inueniuntur: sed illud etiam, quod excelsus Iohannes in ipso sine Euangelij scripsit. Ità enim habet: Sunt & alia multa, quæ fecit Iesus: quæ si scriberentur singularim, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scriberentur, libros.

Eadem autem de Luca quoque dici possunt: qui quidem exponens gratiam trans-

- Luc. 9.** figuracionis, ea etiam, quæ visibiles res excedunt, mysticè innuit, & paulò progressus, à Marco & Mathæo dissentire videtur: quoniam in eo, quod verum est, enarrando, cum utroque conveniat. Is enim scribit, Salvatore[m] ita ad discipulos suos locutum fuisse: Dico autem vobis verè, sunt aliqui hincstantes, qui non gustabunt mortem, donec videant regnū Dei. Factum est autem post hæc verba, ferè dies octo. Sed quid dicemus, cum Marcus & Mathæus veluti vno ore loquentes hæc dicant: Et post dies sex assumit Iesus Petrum, & Iacobum, & Iohānem fratrem eius, & ducit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos? Ad hæc responderet beatus Lucas: Nihil ex ijs, quæ à me & ab illis dicta sunt, potest esse magis in omnibus unum & coniunctum. Verè enim inter nos convenimus, & eandem vim habent, quæ à me & ab illis dicuntur. Illi enim die prætermisso, quo id, quod paulò post erat à Verbo faciendum, Apostolis communiter est prædictum: & illo rursus, in quo id, quod prædictum est, Verbum fecit admirabiliter, eos, qui sunt inter duos, primum, inquam, & vltimū, vel potius inter primum & octavum, numerant: qui quidem sunt aperte sex: quibus si duos coniūxeris, principium & finem coniungens medio, id quod quaeritur, habebis sine contradictione, & nostrarum scripturarum inter se convenientiam videbis Sole clariùs & puriùs elucescere, cum veritas ipsa singulari resplendet pulchritudine.
- Cap. 8.** Sed posteaquam quod Lucas de hac re scripsit, id cum alijs convenire & congruere docuimus, agè iam in adyta ipsa ingredi ausi, mysticorū, quæ in verbo sunt abscondita, spectaculorum decus aperiamus eo, quod apparet, tanto clariùs, secretius ac perenniùs, quanto est spiritus carne excelsior. Sitis autem mihi priùs purgati & aurius, & cogitatione, o chari, mysterijs Verbi eruditi atque initiati, & rerum honestarum studiosi, spiritu omnia purgante & illuminante, ut vobiscum, tanquam cum familiaribus, coalescens, Verbum habeat consuetudinem, & ijs, qui non didicerunt, perfectiorem ostendat mysteriorum rationem. Sed nunc quoquè mihi adis, o Evangelista & doctor veritatis, qui Euangelicorum verborum & sententiarum eam, quæ est inter vos inuicem, concordiam & consensionem oratione ostendisti & adaptasti: qui Christum in Paulo loquentem intrā teipsum quoquè attraxisti spiritu, & Pauli imitatione, ab ipso prædicatum Euangelium, litera & spiritu constituisti, magna tuba pietatis effectus, & circumsonans omnes fines orbis terrarum. Nescit enim vno loco circumscribi, quæ non potest circumscribi, gratia. Et sis mihi dux, o vir laudatissime, in hac sacra contemplatione, mentem meam transmittens ad occulta & verè beata Christi Regni spectacula.
- Cap. 9.** Quid ergò dicimus, fratres, & quodnam est hoc verborum conuiuium & contemplatio, ad quam vos prouocamus hodiè, & ad quam vos volumus accedere cum spiritu? Senarium numerum dicunt ijs, qui sunt in his rebus exercitati, solum intrā denarium numerum esse perfectum, ut qui ex suis partibus constat & compleatur. Christus enim, qui est Dei sapiētia & virtus, qui verbum infigit bonum, qui vnigenitus filius, qui est in sinu patris, sex quidem diebus fabricatur id totum, quod apparet: Quinetiam hominem, qui constat ex immateriali anima, & materia corporis. Porò autem charitatis quoquè, qua nihil est ex bonis excelsius, neque cum ea comparandum, sex ipse aperte enumerat species, in quibus in seipsum aperte suscipit eam, quæ in egētes exercetur, benignitatem. Misericordibus enim misericordia repensans misericordiam, & ut munificus tribuens dona eius, quæ illic est, beatitudinis, eis, cum iam digni habiti fuerint, ut stent à dexteris, dicit: Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis Regnum à constitutione mundi. Esuriui enim, & dedistis mihi manducare: Sitiui, & dedistis mihi bibere: Hospes eram, & collegistis me: Nudus, & operuistis me: Infirmus, & visitastis me: In carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti, dicentes: Domine, quandò te vidimus esurientem, & pauius? Sitiuentem, & dedimus tibi potum? Quandò autem te vidimus hospitem, & collegimus te? Aut nudum, & cooperuimus te? Aut quandò te vidimus infirmū, aut in carcere, & venimus ad te? Et respondens Rex, dicit illis: Amen dico vobis, quandiu fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Cum ergò tot sint & tales charitatis species, sicut in Euangelijs ipsa aperte clamat veritas: per charitatem autem, in proximum conferantur: per quam etiam ea, quæ speratur, beatitudine dignus efficitur, qui eius verè intensam habet appetitionem: cumq; in duobus mandatis pendeat tota Lex & Propheta, ut Verbum asserit in Euangelijs, hinc patet charitatem esse rem, quæ omnia bona maximè continet, & est summa omniū, quæ per sanctam declaratur scripturam.
- Matth. 22.** Charitas, diuina scri-

Neque

Mundus in-
terialis typ-
mundi in-
uisibilis.

transcendit: & per eum qui videtur, pulchrè videns eum, qui non videtur: apteque & concinnè ad eorum rerum, quæ intelligentia percipiuntur, & plurima luce illustrantur, speciem traducens pulchritudinem eorum, quæ apparent. Et sic creatâ naturam ad suum authorem eius mentem perducem habebit, ad eò vt per vtraque, actione, inquam, & contemplatione post eam, quæ est in vtrisque, perfectionem, quæ per diuinorum mandatorum senarium, & per dies etiam significatur, in quibus constitutus fuit mundus, qui cernitur, posse purè intelligere octauæ diei mysterium. Quod quidem per Lucæ mysticam doctrinam (vt mihi quidem videtur) patefactum videtur aliquis ex ijs, qui sunt dediti contemplationi, & qui sensum superârunt. Id autem, quod dicitur, & ea, quæ sunt futuri status, veram extra carnem & mundum gustantes cognitionem, quoad eius fieri potest, hîc etiam ex ijs, quæ sunt experti, didicerunt.

Cap. 12.

Sed hæc quidem, quod attinet ad iter muniendum gloriæ & gratiæ, quæ est in monte aperienda ijs, qui sunt perspicaciores. Quando autem cum Iesu intra nubem fuerint, tunc longè apertius & excelsius, per Verbi vestes, quæ tanquam nix dealbata fuerint, & resplenderint sicut lux, digni habebuntur mystico eorum, quæ prius dicta sunt,

Vestes Christi mysticæ.

speculo, iam signis veritati cedentibus. Verbi autem vestes, secundum spiritalem consideratione, intelligi possent tam illæ, quibus contegitur, quam quibus detegitur: quod est profectò admirabile, & præter opinionem. Quomodo? Per vnam quidè speciem, quæ anagoge dicitur, (vt mihi quidè videtur) significant ea, quæ à Salvatore nostro dicta & facta sunt, in illa vita impolluta, immaculata, altissima, integra & incorrupta, quæ mundo apparebat per carnis susceptâ dispensationem: quæ ab omni quidem improbitate erat libera citra comparisonem: omnis autè puritatis & sanctitatis nostra causa, & exemplar naturæ: quod is, qui super substantialis est, cum verè ad substantiam nostram venisset, & supra substantiæ conditionem substantiam humanam suscepisset, cum hominibus versans, nobis reliquit: qui etiam in monte insigniter conuersiuit: non vt qui seipso euaserit clarior aut excelsior: Absit: sed qui id etiam, quod prius erat, discipulis, qui in altioribus initiabantur mysterijs, verè cerneretur. Ea ergo, per quæ illa vita constitit, verba & facta, quibus etiam infinita in nos dispensationis altitudo Verbi ostenditur, non absurdè pro vestibus Saluatoris accipiuntur, aut illa per eas significabuntur, * spiritu purgatione vtraque, tanquam lux resplendentia, propter perfectam puritatem & summam claritatem.

*spiritus

Cap. 13.

Alio autem modo Verbi vestes intelligi possent, (quæ res, vt arbitror, non indigna esset spiritu) eorum scilicet, quæ ab ipso verbo procreata, & ad essentiam producta sunt, magnificentia: quinetiam sacra scriptura: Illa quidè, vt quæ creatorem & authorem purè aperiat latentem, quippè qui neque oculis cerni, neque loco capi possit. Hæc autem, vt quæ verbum, quod mysticè ac libenter in ea versatur & resonat, ostendat ineffabiliter ijs, qui sunt digni spiritu. Vtraque enim per spiritum expurgantur & illustrantur, & talia puritate ostenduntur rerum diuinarum amatoribus, & ijs qui delectantur contemplatione, qualia non potest fullo dealbare in terra. Spiritus enim,

1. Cor. 2.

inquit, omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Atque sic quidem per vestes, quod intra eas celatur, Verbum seipsum aperit, & cognitionis suæ lucem immitit, illis scilicet, qui, vt Petrus, Iacobus & Iohannes, perfecti sunt spiritu. Ex quibus ille quidem, vt Petrus, supra petram stabiliter fundatus, & fidei fundamentum, & eam, quæ fit per virtutes, Ecclesiæ dispensationem in se suscipit: His autem, vt potè filijs tonitru, excelsæ

Marc. 3.

Theologiæ mystica contemplatio creditur, & vt qui basim habeant solidam, & quæ non potest labefactari, nempe petram immobilem. Et ille quidem profundum, hinc verò latitudinem, vt arbitror, & altitudinem fidei significat, quæ eo, quod comprehendendi non potest, mysterio aequaliter omni ex parte omnem excedit infinitatem. Sed tales quidem sunt Saluatoris vestes, & sic effulgentes.

Cap. 14.

Facies Domini cunctis rebus amabilibus pulchrior & preciosior.

Faciem verò supra modum coruscantem, pulchritudine insignem, quæ omnibus rebus amabilibus est altior & preciosior: quæ ijs, qui vident, conciliat lætitiâ in dissolubilem: quæ quatenus comprehenditur, eo ipso manifestatur: quippè quæ vel extrinsecus occultè appareat, quæ est diuinissima, & omnium recentissima: quæ mens, aut oratio inspicier, aut explicare poterit? Si enim tales sunt vestes propter splendore intrinsecus scaturientem, certè quod à vestibus tegitur, vt quod visum superet & cognitione, si ipsum per se solum fuerit, omni spoliatum integumento, (quid hoc dico?) si vel in sola sancta sua veste fuerit, quam cum ex virginibus construxisset, sibi per spiritum mysticè coagmentauit: quis id esset visurus? Non est, inquam, non est aliquis

DE TRANSFIGVRATIONE CHRISTI.

ex creata natura, qui eius summum splendorem possit capere. Nam etsi bonum est eiusmodi, vt nulli ex omnibus sit incommunicabile, nō totum tamen id, quod est, sed quantum, & quatenus assequi possunt ij, qui sunt participes, capi potest: idq; propter summam eius bonitatem, infinitis ad omnia procedit & profunditur illuminationibus. Cuius rei demōstrationem afferit id, quod beato & celeberrimo quodam modo passi sunt sancti Apostoli in monte, quando ad quam adiri non potest, & est temporis experts, lux propriam carnem insigni proprietate lucis scaturigine transformans, illustrauit eos superessentialiter. Nam cum ibi omnia macula aliena illius carnis radium ferre non potuissent, qui oriebatur ex Verbi diuinitate, qui erat carne vnitus in hypostasi, & per eam supra naturam emanaba, prona cadunt in faciem.

Deus quatenus capitur a creaturis.

O miraculum: Propter verissimum naturae ecstasim graui somno & metu correpti, obstructis sensibus, cum omnem intelligendi motionem & apprehensionem omnino amississent, ita in diuina illa, & lumen exuperante, & quae in adspēctum non cadit, caligine cum Deo versabantur; eo quod omnino non viderent, verē ipsum videre acquirētes: & per id, quod est eiusmodi, vt nulli cognosci possit, insignem sibi parantes ignorationem, omni quae intelligenti attentione excelsiorem vigilantia per somnum illum mysticē initiati. Fiq; autem admirabiliter in re admirabili vigilantia somnus, vel potius somnus ipse vigilantia: cum cognoscendi apprehensionibus quiescentibus, rerum supernaturalium notitia credita illis fuerit. O quis mihi dedit tantam, quantam cuperem, eloquentiam? Quis est, qui pro dignitate possit vnā extolli cum ipso mysterio? Quisnam intelligentiae motus, si ad hoc solum adspexerit, non protinus omnino extinguitur, cedens miraculo, ad quod adiri non potest? Hoc Dauid quoque, cum procul, vt arbitror, animaduertisset spiritus receptaculum, regale & propheticum instrumentum, diuino ore clamauit ad Deum vniuersorum, dicens: Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt. Quid verō: quale & quantum foret reuera mysterium Transfigurationis, propter quod exultaturi essent Thabor & Hermon, vt quod nec verbis exprimi, nec mente comprehendere possit, silentio honorauit: quippe quod ab ijs, qui ea re digni essent, & experientia ipsa (si fas est) didicissent, cognoscendum foret.

Cap. 15.

Caligo diuina lucem superat.

Psal. 88.

Postquam autem ad hunc locum peruēni, ea quoque, quae à Petro dicta sunt, consentaneum mihi videtur tractando declarare oratione: quae, nesciens quid diceret, à sancto spiritu possessus, praegaudium est elocutus. Ea enim, quae facta fuerat, apparitione luminis, & diuina contemplatione supra naturam, laetatus & delinitus Petrus, & Deo totus afflatus, cum motum animi verbis explicare non posset, & rursus silentio diffuere gratiam non pateretur, non stultitia, nec stoliditatis (vt existimauerint aliqui) verba loquitur: sed ea verba effatur, quae sunt genita & producta ab illo ineffabili mysterio, & illa planē diuina operatione. Quid autem dicit: Domine, bonum est nos hic esse. Quamobrēm, Petre? Vt à turbulenta, inquit, hominum vexatione liberati, & anima & sensu per separationem à turbis (quomodo cūque ea intelligantur, aut dicantur) purgati, inexplicabili tuae Diuinitatis apparitione hic fruamur sine intermissione, o Domine. Eo autem quidnam fuerit melius? Quid verō ijs, qui sapiunt, desiderabilius atque amabilius? Quamobrēm, si velis, Domine, faciamus hic tria tabernacula: tibi vnum, Moyse vnum, & Eliae vnum. Est enim honestum, vt à litera legis, quae occidit, quae per Moysen significatur: & viua lex naturae, quam ostendit viuus Propheta, hic apud te habitet: Verbum, qui homo factus es, & habitasti inter homines: qui vere requies, qui vitae & mortis Dominus, cui omnes sancti viuunt, quantum à membris humanam concretionem componentibus segregati, naturalem mortem passi sint: qui es Rex vniuersorum, & qui omnia contines, & es author omnium: vt diffusa tua, ad quam accedi non potest, luce ipsi quoque illustrati, te, qui in eis habitas & inambulas, Verbum mundo faciant manifestum, priorem quidem suam vitam deponentes, solam autem tuam, quae tuo spiritu & igne diuino constat, Euangelicā admittentes gratiam: quae est excelsa & immaterialis, quae nunquam definit, neque confescescit, aut interit: sed semper feruore spiritus ad id, quod est maius & diuinius, procedit, & extollitur per gratiae infinitatem.

Cap. 16.

Math. 17. Verba Petri quomodo sunt intelligenda.

2. Cor. 3.

Iohan. 1.

1. Tim. 6.

Iam verō cum de nube quoque, & de ijs, qui cum Iesu simul loquuntur, cōuenienter ei, quae latet in abdito, sententiae, pro viribus perscrutati fuerimus, nē simus procul remoti ab ea, quae significatur per ipsa, cōtemplatione. Est ergo nubes lucida nostro Verbo conuenienter, ex qua etiam procedit vox Patris, quisnam sit, & videntem sit

Cap. 17.

Nubes lucida, Spiritus sanctus.

sit

- fit transfiguratus, clarè prædicans, columba illa, quæ in Iordanem paulo antè deuolauerat: spiritus ille sanctus, qui in columbæ specie descendit ex superis, & mansit super illum ipsum, qui baptizabatur & baptizabat, cõuenienter testimonio Iohannis, in spiritu & igne: in quo etiam habet inseparabilem (si ita dicere oporteat) mäsionem, per eam, quæ est inter ipsos inuicem personarum collocatiõem. Hæc de nube sentitè docemur à magno Apostolo, quem in his magistrum habemus. Hic scribens ad Corinthios: Nolo, inquit, vos ignorare fratres, quod pater nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes per mare trāsierunt, & omnes in Moyse baptizati sunt in nube & mari. Nube spiritum, mari aquam figurari sentiens, ex quibus & per quæ est fons baptismi, regenerationis, vel potius diuinæ generationis maximum donum & pulcherrimū. Neque enim potest aliter aut in filio pater, aut in patre filius inspicì, nisi in sancto spiritu: qui à patre quidem procedit, in filio autem per eñtiam versatur & quiescit, ut qui sit eiusdem cum vtrisque; eñtitiæ, & sede honoris; æqualis. Hic igitur idem, quod in Iordane, Trinitatis declaratur mysterium, quod admirabili vnione, & planè vnitate eius, quæ omne superat principium, & principio caret, diuinitatis continetur, & apparet per eadem verba. Addam autem per res quoque ei, qui diuinè cõsiderat, & transcendit omnem creatam naturam ductu spiritus.
- Cap. 18. Hoc autem est, per quod nube illuminati, & luce vultus Domini omni videnti priuati visione, ij, qui prælati fuerant ceteris Apostolis, ut Transfigurationis in monte essent inspectores & testes, fuerunt extra omnia, quæ videntur & intelliguntur, atque ad eò etiam se ipsos: ut, quod omnem Deificationem, & ablationem insigniter exuperat, per verbi apparitionem, & spiritus adumbrationem, & quæ ex nube desuper ferebatur, Patris vocem, per quæ; visus priuationem & ignorantem, super eñtiale docerentur mysterium. Sub hac nube sunt Moyse & Elias, & vnà cum Iesu colloquentes cernuntur, & eius prædicantes excessum, qui futurus erat per Crucem. Ex quibus ille quidem scriptam, ut prius dixi, legem, hic autem legem significat naturalem, ut qui per vtroque; multifariam multisque modis (ut Apostolicè dicã) legitur & prædicatur Verbum, huius quidem effectus, illius verò perfectus cognoscatur: & vni quidè seipsum beatum finem imponat: alteram autem iam inueteratam, & quæ ijs, qui erant ratione præditi, propter rationis egestatem effluerat, renouaret spiritu: & cum vtriusque legis homines ad seipsum collegisset, & ad spiritalem & materiæ expertem redegit gratiam, ostenderet eos in se nihil omninò inter se differre: qui etiam euanescenti tabiditi sole Euangelij, vel potius illuminati, & in altum sublatis: &, ut dicã id, quod est maius, ad illum ipsum Solem in vnum congregati, cedentes ei, quod est præstantius, & omninò ab eo superati.
- Est autem beatus, qui, cum contactu Verbi carne crassa induti, & subiecti ei, quem nos habemus, sensui, eorum, quæ mysticè appauerunt, accepit cognitionem, gratiam non affecit contumelia, ostendens seipsum indignum spiritu: sed ipsum vel solum maximè legem putat: quinetiam seipsum facit illuminatione spiritus eum, qui lege diuina & humana nouo quodam modo vitam nobis instituit. Nobis enim, quibus etiam homo factus est, vixit: qui donum quoque in hanc vitam intulit, nempe institutum vitæ supramundani. Quod cum etiam accepisset vita hominum, effeñta est in gignendo copiosa, ac multiplex in ijs, quæ sunt spiritus, deposita sterilitate, quæ ei inerat ex peccato. Quocirca deinceps cum Angelis choreas ducunt homines, Deum communiter laudantes, & dicentes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax, hominibus bona voluntas.
- Luc. 2. Habes ergò, ò dilecte, rationem mysterij, etiamsi longè tua spe minorem, viribus tamen nostris non inferiorem. Eam autem, quæ est excelsior & magis mystica, ab ipso Verbo quæsieris, qui etiam propter te carnem tulit, & Crucem sustinuit. Quem apud te acceptum, omni studio conserues, nequaquam proferendum, & arcanum, Verbo parens, donèc ipse, qui carne passus est, Dominus, cum in te, victa morte, ex mortuis resurrexerit, & te vnà fecerit resurgere, qui à peccato morte affectus fueras, Deum faciat spiritu. Est enim tempus (ut videtur Salomoni & Veritati) omni rei.
- Hæc ergò cum scias, ò homo, te nequaquam arguas indignum gratia: neque per tuam in vita agenda negligentiam damno afficiaris in rebus cælestibus, & quæ nulla agitantur sedione: sed omni animæ repulsã socordia, & ea, quæ est ad materialia, excusã affectione, esto purus, & totus omninò deditus melioribus & cælestibus: Nosque omnes vnà contemperemur cum eo, qui desideratur, gratia & clementia Domini nostri

nostri Iesu Christi: Per quem & cū quo Patri gloria, & sancto ac viuifico Spiritui, nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRÆM SYRI
ORATIO DE TRANSFIGVRATIONE DOMINI ET

Dei & saluatoris nostri Iesu Christi, quam in 11. capitula distin-
ximus. Est in Simeone Metaphraсте.

X agro messēs & lætitiæ, & ex vinea fructus esculēti, & ex scripturis doctrina viuifica. Ager habet vno tēpore vindemiam: ex scriptura autem semper scaturit doctrina viuifica. Ager, quandò est messis, minuitur: & vitis, quādò fuerit vindemiata, efficitur abiecta & humilis. Scriptura autem quotidie metitur, & spicæ interpretum in ea non deficiunt. Quotidiè vindemiat, & botri eius, quæ est in ipsa, vineæ nunquàm cōsumuntur. Accedamus ergò ad hunc agrum, & viuificis eius sulcis fruamur, & ex eo metamus spicas vitæ, nempe verba Domini nostri Iesu Christi, qui dixit: Sunt hīc viri, qui non gustabūt mortem, do-

6. Augusti.
Cap. 1.
Scripturæ
diuina fer-
tilitas.

nec viderint filium hominis venientem in gloria sua. Et post sex dies assumit Iesus Simonem Petrum, & Iacobum, & Iohannem fratrem eius, & duxit eos in montem excelsum valdè, & transfiguratus est coram ipsis. Et respanduit facies eius sicut Sol, & vestes eius fuerunt albæ sicut nix.

Matth. 16.
Matth. 17.

Viri enim, quos dixit non esse gustaturos mortem, donèc vidissent locum eius perfectionis, sunt hi tres Apostoli. Et cū assumpsisset, duxit eos in montem, & ostendit eis quomodò sit venturus in die nouissimo in gloria sua. Duxit autem rursus eos in montem, vt ostenderet eis, qualis sit filius iste, & cuius. Quandò enim interrogauit, Quemnam me dicunt homines esse filium hominis? dicunt ei: Alij quidem Eliam, alij verò Mosē, aut vnum ex Prophetis. Propterea eos sursum ducit in montē, & ostendit eis se non esse Eliam, nec Mosē, sed Deum Elię, & qui sanctificauit Mosē in vtero matris: neq; vnum ex Prophetis, sed Dominum Prophetarum, & qui eos miserat. Et rursus ostendit eis se esse effectorem cæli & terræ, & se esse Dominum viuorum & mortuorum. Et rursus eos duxit in montem, vt eis ostēderet se esse filium Dei. Si enim dixisset eis, Ego sum filius Dei, non eis persuasisset propter carnem, quam gestabat, & quòd cum eis conuersabatur. Videbant enim Mariam, quæ eum pepererat, & quòd Ioseph, qui aluērat, nomine vocabatur pater eius, & quòd quidam vocabātur fratres eius. Et rursus similiter esuriit & comēdit, sitiit & bibit, laborauit & requieuit, & dormitauit, & dormiit, & timuit & sudauit. Hæc autem diuinę naturę minimè conueniebant. Propterea eos ducit in montem, vt pater loquatur, & ostēdat eis eum esse suum filium in veritate: & vt ostendat eis regnum suum ante mortē suam, & gloriam suam ante ignominiam: vt quandò captus fuerit & crucifixus à Iudæis, sciant eum non fuisse ab eis crucifixum propter eius impotentiam: sed quòd ei ita placuisset propter suam gratiam, ad mundi salutem. Et rursus suam eis ostendit gloriam ante suam resurrectionem, vt quandò resurrexerit à mortuis in gloria naturæ suæ diuinæ, sciant eum non accepisse tanquàm mercedem sui laboris gloriam, vt qui ea indigeret: sed eum illā iam olim habuisse ab æterno cum patre, & cum spiritu eius: sicut dixit: Pater, glorifica me gloria, quam habui, antequàm mundus esset, apud te.

Cap. 2.
Cur Domi-
nus transfi-
guratus sit
in presētia
discipulorū.
Matth. 16.

Hanc gloriam suæ diuinitatis, quæ erat obscura & ignota sub humanitate, ostendit Apostolis suis in ascensu montis. Facta est enim facies eius, sicut Sol, & vestimenta eius alba, sicut * lux. Duos Soles in monte videbant oculi discipulorum, vnum ex consuetudine, & alterum præter consuetudinem. Vnum, qui eis lucebat, & mundum totum illuminabat in firmamento: & vnum qui eis illuminabat faciem, Iesum, inquam. Hoc autem dixit, Facta sunt vestimenta eius alba. Etenim ostendit, quòd ex toto eius corpore eius gloria scaturijt, & ex tota eius carne respanduit eius facies, & ex totis eius membris respanduerunt radij. Non enim sicut Mosi, eius facies respanduit extrinsecus: sed ex ipso scaturiebat eius gloria, & in eo manebat. Ex ipso oriebatur lux eius, & in eo cogebatur. Neque enim abiit in alienam partem, & ipsum dimisit: quoniam

Iohan. 17.
Cap. 3.
* nix,
Exod. 34.
Aliiter faci-
es Iesu, &
aliter respanduit facies
Mosi.